

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ТРЕТ ОДДЕЛ

ЏИДРОВСКИ против РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

(жалба бр. 46447/99)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

24 февруари 2005

КОНЕЧНА

24 мај 2005

Оваа пресуда ќе стане конечна во согласност со условите предвидени во член 44 став 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски измени.

Напомена: Македонскиот превод на текстот на одлуката на Европскиот суд за човекови права е исклучиво информативен и од него не произлегуваат никакви права и/или обврски. Единствено официјалниот текст на одлуката на Европскиот суд за човекови права на англиски и/или француски јазик, објавена од страна на Судот е автентичен и се смета за оригинал. Не е дозволено објавување на овој превод на било каков начин без претходна дозвола од страна на Министерството за правда на Република Македонија, освен во случај доколку се користи за информирање.

Во случајот Џидровски против Република Македонија,
Европскиот суд за човекови права (трет оддел), заседавајќи како совет
составен од:

г-дин В.М. ZUPANČIČ, претседател,
г-дин J.ХЕДИГАН,
г-дин L.CAFLISCH,
г-ѓа M.CACA-NIKOLOVSKA,
г-дин V.ZAGREBELSKY,
г-ѓа A.GYULUMYAN,
г-дин DAVID THOR BJÖRVINGSON, судии,
и г-дин V.BERGER, секретар на одделот,
расправајќи на затворена седница на 1 февруари 2005 година,
ја донесе следната пресуда:

ПОСТАПКА

1. Предметот е инициран со жалба (бр. 46447/99) против Република Македонија поднесена до Европската комисија за човекови права (“Комисијата”) според поранешниот член 25 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи (“Конвенцијата”) од страна на македонскиот државјанин, г-дин Димитрија Џидровски (“жалител”), на 1 септември 1998 година.

2. Жалителот, кому му беше доделена правна помош, првично беше застапуван од страна на г-дин Д. Веселински, кој поднесе сопствена жалба до Судот (Веселински против Република Македонија, жалба бр. 45658/99). Од 26 ноември 2002 година жалителот беше застапуван од страна на г-дин Г. Драгоман, адвокат од Скопје. Македонската Влада беше застапувана од својот агент, г-ѓа Р. Лазареска-Геровска.

3. Жалителот се жали на наводна повреда на неговото право на сопственост од членот 1 од Протокол бр. 1 кон Конвенцијата со тоа што одлуките на Министерството за одбрана и на Врховниот суд го попречиле неговото право, како поранешно воено лице, да купи стан по пониска цена. Дополнително, тој тврди дека бил дискриминиран во споредба со други воени лица кои ги купиле становите по пониска цена.

4. Жалбата беше префрлена во Судот на 1 ноември 1998 година, кога стапи во сила Протокол бр. 11 кон Конвенцијата (член 5 став 2 од Протокол бр. 11).

5. Жалбата беше дадена на работа во Вториот оддел на Судот (член 52 став 1 од Правилникот на Судот). Во рамките на тој оддел, беше формиран Совет што ќе го разгледува случајот (член 27 став 1 од Конвенцијата) согласно член 26 став 1.

6. По консултациите со странките, Претседателот на Советот одлучи дека во интерес на правилно правораздавање, постапката по овој случај треба да се води истовремено со постапката по предметот на Веселински против Република Македонија (жалба бр. 45658/99) (член 42 став 2 од

Правилникот на Судот).

7. Со одлука од 11 октомври 2001 година Судот ја прогласи жалбата за делумно допуштена.

8. И жалителот и Владата поднесоа обсервации за основаноста на жалбата (член 59 став 1 од Правилникот на судот) и одговорија на обсервациите на спротивната страна. Советот одлучи, по консултација со странките, дека не е потребна расправа за основаноста на жалбата (член 59 став 3 *in fine* од Правилникот на Судот).

9. На 1 ноември 2004 година Судот го измени составот на своите оддели (член 25 став 1 од Правилникот). Случајот беше доделен на новоформираниот Трет оддел (член 52 став 1 од Правилникот).

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИТЕ НА СЛУЧАЈОТ

10. Жалителот е роден во 1923 година и живее во Скопје. Работел како пилот во Југословенската армија се до своето пензионирање во 1968 година.

A. Вовед

11. Во поранешна Југославија, граѓаните плаќале данок за домување. Врз основа на акумулираните средства државата градела станови во “општествена сопственост” кои потоа биле давани под закуп на поединци по законски определени фиксни износи.

12. Југословенската војска била единствената армија на територијата на поранешна Југославија која била регулирана со закони што се применувале на целата територија на поранешна Југославија. Жалителот, како воено лице во Југословенската армија, плаќал месечни придонеси од својата плата на Југословенската армија за изградба на воени станови. Сите воени лица имале право да живеат во воени станови како станари.

13. На 28 август 1968 година жалителот престанал со активната служба во Југословенската армија според правилата за предвременно пензионирање. Во тоа време, тој живеел во Белград, како станар во стан што припаѓал на армијата. На неодреден датум жалителот, откако нашол работа во Скопје, барал да се здобие со станарско право на воен стан таму. Во декември 1979 година, според договор меѓу Југословенската армија и Извршниот совет на Социјалистичка Република Македонија, СРМ, (тогаш членка на Југословенската Федерација) стекнала сопственост врз воениот стан на жалителот во Белград во замена за стан во Скопје, кој останал сопственост на СРМ, но требало да го користи Југословенската армија. Во јули 1980 година

жалителот се преселил во станот во Скопје.

14. На 29 декември 1990 година Сојузното собрание на Социјалистичка Федеративна Република Југословија донело Закон за станбено обезбедување во ЈНА (“З.С.О.Ј.Н.А.”), според кој воените лица, и активни и пензионирани, може да ги купат становите во кои живеат по намалена цена за износот на платените придонеси за изградба на воени станови и за развој на градежното земјиште. Членот 26 од тој Закон предвидел истите купопродажни услови да се однесуваат и на становите кои не и припаѓаат на војската, како што било случај и со жалителот. Според уредбите донесени од Југословенското Сојузно министерство, разликата во цената требало да биде исплатена од сојузната армија (види т. 43-46 подолу).

15. По распаѓањето на Југославија и референдумот одржан на 8 септември 1991 година, Република Македонија прогласила независност. На 17 ноември 1991 година донесен е Уставот на РМ и Уставниот Закон за спроведување на Уставот. Според Уставот, законите од поранешна Југославија остануваат во сила, освен законите со кои се уредува организацијата и надлежноста на сојузните органи на поранешна Југославија. На 21 февруари 1992 година македонскиот претседател и началникот на Генералштабот на Југословенската армија склучиле договор за повлекување на Југословенската армија од македонска територија.

16. На 28 февруари 1992 година македонската Влада склучила Спогодба за правата и обврските во врска со примопредажбата на недвижностите на територија на Република Македонија (“С.П.О.В.П.Н.Т.Р.М.”) со сојузното Југословенско министерство за одбрана. Според спогодбата, македонското Министерство за одбрана ги презело сите обврски на Југословенската армија во однос на воените станови, вклучувајќи ја и обврската за продажба на становите по намалена цена. Македонската Влада во 1992 година и 1994 година донела уредби за спроведување на оваа спогодба. Во 1992 година македонската Влада донела Уредба за продажба на државниот стамбен фонд наследен од ЈНА) (“У.П.Д.С.Ф.Н.Ј.А.”), според која постојните и поранешни воени лица кои живееле во становите сопственост на македонското Министерство за одбрана, можеле да ги купат истите според З.С.О.Ј.Н.А.

17. Од одлуката на Министерството за одбрана од 12 јуни 1992 година произлегува дека Министерството го заменил правото над своите станови во кои живееле цивили со правото во однос на становите поседувани од Фондот за домување (“ПУИГ”) во кои живееле воени лица. Со тоа, воените лица можеле да си го остварат правото според З.С.О.Ј.Н.А. за купување на станови по намалена цена. Меѓутоа, оваа замена била ограничена и се однесувала само на шест стана во сопственост на Фондот за домување и дваесет сопственост на Министерството. Не биле дадени детали во однос на критериумите за замената.

18. Во 1993 година во Службен весник била објавена изменета верзија на Закон за продажба на станови во општествена сопственост од 1990 година (“З.П.С.О.С.”). Според законот, станарите имале право да ги купат на кредит и по поволна цена. За разлика од З.С.О.Ј.Н.А., законот не предвидел намалување на цената за износот на дадените придонеси за изградба на станови во “општествена сопственост” и развој на градежно земјиште, и покрај фактот што станарите исто така ги плаќале тие придонеси.

19. На 26 јуни 1996 година, Уставниот суд го укинал З.С.О.Ј.Н.А. без ретроактивно дејство и соодветните владини уредби од причина што истите биле спротивни на Уставот од 1991 година. Судот особено навел дека: (а) повеќе не постојат Југословенската војска, нејзиниот “фонд за домување” и “општествената сопственост”; (б) Уставот од 1991 година ги укинал сите привилегии кои ги уживале воените лица; и (в) З.С.О.Ј.Н.А. создал нееднаков третман во споредба со граѓаните кои имале право да ги купат своите станови според З.П.С.О.С. С.П.О.В.П.Н.Т.Р.М. не е споменат во одлуката на Уставниот суд.

Б. Барање на жалителот за купување на својот стан во Скопје

20. Помеѓу 1992 и 1994 година, жалителот барал македонското Министерство за одбрана да го купи станот во Скопје каде тој живее од 1980 година како станар на Југословенската војска во согласност со З.С.О.Ј.Н.А. и У.П.Д.С.Ф.Н.Ј.А. Министерството за одбрана го информирало него, и уште седум други воени лица од поранешната Југословенска армија, дека разгледувањето на нивните барања е одложено поради одредени формални причини.

21. На 20 октомври 1993 година жалителот и петнаесет други лица побарале Уставниот суд да ја испита усогласеноста на З.П.С.О.С. и релевантните прописи донесени од страна на Министерството за одбрана со З.С.О.Ј.Н.А. На 29 декември 1993 година барањето било одбиено од Уставниот суд.

22. На 6 февруари 1995 година жалителот поднел друго барање за купување на станот до Претседателот на Републиката кој истото го проследил до Министерството за одбрана.

23. На 22 март 1995 година Министерството за одбрана го информирало жалителот дека неговото барање за купување на станот е одбиено врз основ на тоа дека У.П.Д.С.Ф.Н.Ј.А. не се однесува на други станови освен на оние кои припаѓале на Југословенската армија. Министерството особено нагласило дека членот 2 став 2 од Одлуката за продажба на становите на кои права, должности и одговорности во поглед на располагањето има Републиката (“О.П.С.П.Д.О.Р”) предвидува дека У.П.Д.С.Ф.Н.Ј.А. не се однесува на станови за службена употреба на Владата. Министерството образложило дека на 21 септември 1994 година Владата заземала сличен став во однос на

ова прашање. Од тие причини, жалителот ќе го имал правото за купување на станот според У.П.Д.С.Ф.Н.Ј.А. само ако тоа се однесувало на стан во сопственост на наведениот Министерство.

24. На 16 февруари 1995 година жалителот повел постапка пред Општинскиот суд Скопје I против Министерството за одбрана, барајќи станот да му биде продаден според намалената цена во согласност со З.С.О.Ј.Н.А. Тој исто така се повикал на членовите 4 и 5 од Уставниот Закон за спроведување на Уставот.

25. На 25 април 1995 година судот го прифатил барањето на жалителот. Судот навел, *inter alia*, дека жалителот, како воено лице, имал право да го купи станот по намалена цена. Куповната цена особено требала да се намали за ревалоризираниот износ на месечните придонеси кои жалителот ги плаќал на Сојузното министерство за одбрана за изградба на станови и за развој на градежно земјиште. Општинскиот суд нашол дека македонското Министерство за одбрана е под обврска да ја плати разликата во цена за станот.

26. Македонското Министерство за одбрана ја обжалilo одлуката врз основ дека во согласност со владината Одлука З.С.О.Ј.Н.А. се применувал само за станови во сопственост на Македонската армија.

27. На 1 февруари 1996 година Окружниот суд Скопје ја потврдил одлуката на понискиот суд со образложение дека жалителот, како поранешен офицер во Југословенската армија, плаќал придонеси за изградба на воени станови па затоа има право да купи стан по намалена цена во согласност со З.С.О.Ј.Н.А. Судот оценил, *inter alia*, дека понискиот суд правилно оценил кога ја поврзал привилегијата за купување на стан по намалена цена со статусот на жалителот како поранешен армиски офицер, кој плаќал придонеси, а не со идентитетот на сопственикот на наведениот стан.

28. На 17 април 1996 година жалителот и Владата склучиле купопродажен договор за станот врз основа на пресудите на Општинскиот суд и на Апелациониот суд. Така жалителот го купил станот по намалена цена за износот на придонесите што ги плаќал на поранешната Југословенска армија. На 15 мај 1996 година Општинскиот суд Скопје I го заверил договорот.

29. Од копијата на еден документ издаден од Јавното претпријатие за стопанисување со стамбен и деловен простор на Република Македонија може да се заклучи дека жалителот најдоцна во 1996 година платил за станот. Не е јасно дали подоцна Министерството за одбрана му ја надоместило на ПУИГ разликата во цената за станот.

30. Во меѓувреме, Министерството за одбрана поднело барање за ревизија до Врховниот суд на РМ против пресудата на Апелациониот суд на 1 февруари 1996 година.

31. По жалбата на 18 декември 1997 година Врховниот суд ја поништил пресудата на понискиот суд и го одбил барањето на жалителот да го купи станот по намалена цена.

32. Врховниот суд навел дека во согласност со член 5 став 1 од Уставниот закон за спроведување на Уставот на Република Македонија сојузните закони на поранешна Југославија остануваат во сила како македонски закони под услов да се усогласени со Уставот. Овластувањата што претходно ги имале сојузните органи биле пренесени на органите на Република Македонија. З.С.О.Ј.Н.А. останал во сила како македонски закон.

33. Врховниот суд утврдил дека според З.С.О.Ј.Н.А. Југословенската армија треба да ја надомести разликата во цената за намалените цени на становите кои не се сопственост на Југословенската армија. Меѓутоа, на 17 ноември 1991 година Република Македонија го донесува својот Устав и станува независна држава. Со тоа на територијата на Република Македонија повеќе не постоела Југословенска армија како ниту фонд за домување. Оттука, на жалителот не можела да му биде намалена цената на неговиот стан бидејќи немало Југословенска армија за да ја покрие разликата во цената.

34. Судот воопшто не ја споменал одлуката на Уставниот суд и С.П.О.В.П.Н.Т.Р.М. Не е споменато ниту дека жалителот веќе го купил станот по договор, ниту дека Министерството за одбрана заменило извесен број на станови кои биле во сопственост на ПУИГ, а во кои живееле други воени лица. На 4 март 1998 година на жалителот му била доставена пресудата на Врховниот суд.

35. Страните не посочиле дали жалителот бил формално запишан како сопственик на станот во Државниот завод за геодетски работи откако купопродажниот договор бил заверен од страна на Општинскиот суд во 1996 година. Од документите произлегува дека жалителот веќе го имал запишано правото на сопственост во однос на станот. Понатаму, страните не посочиле дали Владата преземала некакво правно дејствие за спроведување на пресудата на Врховниот суд од 18 декември 1997 година, на пример со поведување на постапка за поништување на купопродажниот договор од 1996 година (види т. 60-65 подолу). Нема информации дека таква постапка воопшто била поведена.

36. Жалителот сеуште живее во предметниот стан.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО

A. Устав од 1991 година

37. Член 110 предвидува, дека Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот.

38. Член 112 став 1 предвидува, *inter alia*, дека Уставниот суд ќе укине

или поништи закон ако утврди дека не е во согласност со Уставот.

39. Член 112 став 2 предвидува дека одлуките на Уставниот суд се конечни и извршни.

Б. Уставен закон за спроведување на Уставот на Република Македонија од 17 ноември 1991 година

40. Член 4 предвидува дека сите прашања за правното наследство што произлегуваат од распаѓањето на Југославија ќе се уредат со договори со другите републики.

41. Член 5 ставови 1 и 4 предвидуваат дека постојните сојузни закони на поранешна Југославија ќе бидат во сила во Република Македонија со исклучок на законите со кои се уредува организацијата и надлежноста на југословенските сојузни органи.

42. Член 6 предвидува дека сите сојузни закони кои не се во согласност со македонскиот Устав ќе се изменат согласно во рок од една година од денот кога е прогласен Уставот.

В. Закон за станбено обезбедување во ЈНА од 1990 година, усвоен од Сојузното собрание на поранешна Југославија (“З.С.О.Ј.Н.А.”)

43. Член 1 предвидува дека законот го уредува домувањето на сегашните и поранешните воени лица во Југословенската војска и на нивните семејства.

44. Член 21 став 1 предвидува дека куповната цена на стан чијшто сопственик е Југословенската војска ќе се утврди врз основа на преоценетата градежна вредност на станот, неговиот квалитет, опрема, локација и други слични фактори. Така утврдената цена ќе се намали за амортизацијата на станот, но не за повеќе од 50% од вкупниот износ на амортизација.

45. Член 21 став 2 предвидува дека кога се купува стан од страна на активно или пензионирано воено лице, куповната цена ќе се намали за преоценетата сума на месечните придонеси исплаќани од воените лица за изградба на воени станови и за подобрување на градежното земјиште.

46. Член 26 предвидува дека кога воено лице наведено во член 21 став 2 сака да купи стан кој не е во сопственост на војската, војската ќе му ја плати на сопственикот на станот разликата во цената помеѓу прилагодената и нормалната куповна цена.

Г. Спогодба за правата и обврските во врска со примопредажбата на недвижностите на територија на Република Македонија од 28 февруари 1992 година (“С.П.О.В.П.Н.Т.Р.М.”)

47. Согласно член 2 став 2 од спогодбата, склучена помеѓу македонското Министерство за одбрана и поранешната Југословенска армија, воените станови треба да се продадат на воените лица под условите определени во Законот за домување на воени лица на поранешна Југославија од 1990 година (З.С.О.Ј.Н.А.).

48. Член 9 од наведената спогодба предвидува дека поранешната Југословенска армија нема да има никакво право да наметнува натамошни обврски врз македонското Министерство за одбрана по потпишувањето на спогодбата.

49. Член 10 предвидува дека сите други права и обврски што поранешната Југословенска војска ги имала на територијата на Република Македонија до 28 февруари 1992 година во врска со недвижниот имот, фондот за домување и деловните простории во нејзина сопственост ќе се префрлат на македонското Министерство за одбрана.

Д. Закон за одбрана од 1992 година

50. Член 134 од Законот за одбрана предвидува дека недвижниот имот кој бил сопственост на поранешното југословенско Министерство за одбрана на територијата на Република Македонија станува имот во сопственост на Република Македонија.

Ѓ. Закон за продажба на станови во општествена сопственост (“З.П.С.О.С.”) со измените од 1993 година

51. Член 1 предвидува дека овој закон ги уредува условите, начинот и постапката за продажба на становите во општествена сопственост. Законот не предвидува поповолна цена за износот на платените придонеси за изградба на становите во “општествена сопственост” и за развој на градежното земјиште.

52. Член 2 предвидува дека одлуката за продажба на станот во (општествена) сопственост ќе ја донесе неговиот сопственик (државата) во рок од 30 дена од денот кога овој закон ќе стапи во сила.

53. Член 3 став 1 предвидува дека станот во општествена сопственост може да се продаде на станарот на станот или на членовите на неговото семејство.

54. Член 3 став 2 предвидува дека ако сопственикот на станот (државата) не донесе одлука за продажба на станот во рокот наведен во член 2, носителот на станарското право може во рок од 30 дена да бара надлежниот суд да донесе решение во вонпроцесна граѓанска постапка

што ќе го замени договорот за купопродажба.

55. Законот не предвидува поповолна цена за износот на платените придонеси за изградба на “општествени” станovi и за развој на градежното земјиште.

Е. Закон за парнична постапка од 1977 година што се применувал во тоа време

56. Член 384 предвидува дека поднесената жалба за ревизија не го одлага извршувањето на пресудата против која е поднесена.

57. Член 387 предвидува дека страните може да предочат нови факти и поднесат нови докази во постапката само ако тие се однесуваат на суштински повреди на одредбите за граѓанска постапка за кои е допуштена ревизија.

58. Член 393 предвидува дека Врховниот суд може да одбие жалба за ревизија како неоснована ако утврди дека основот што мора да го разгледа по службена должност, или што е вклучен во жалбата, е неоснован.

59. Член 395 став 1 предвидува дека кога Врховниот суд ќе утврди дека суштинските одредби на одреден закон се погрешно применети од пониските судови, тој ќе ја одобри жалбата за ревизија и ќе донесе мериторна одлука.

Ж. Закон за сопственост и други стварни права од 2001 година

60. Член 144 став 3 предвидува дека законското стекнување на сопственост над имот нема никаква врска со правата на други лица над тој имот.

61. Член 148 став 1 предвидува дека правото на сопственост над недвижен имот стекнато со правно дело се стекнува со запишување на таквото право во јавните книги за запишување на права за недвижен имот освен ако поинаку не е предвидено со закон.

62. Член 151 став 1 предвидува, *inter alia*, дека правото на сопственост над недвижен имот се стекнува со запишување.

63. Член 151 став 2 предвидува дека бришењето на правото на сопственост од јавните регистри, врз основ на тоа дека запишувањето не било исправно, може да се иницира со тужба во рок од три години од датумот кога е запишан недвижниот имот.

I. Закон за премер, катастар и запишување на недвижностите од 1986 година со измените од 1991 година

64. Член 5 предвидува, *inter alia*, дека Државниот завод за геодетски работи е одговорен за запишување на сопственичките права на недвижности.

65. Член 50 предвидува, *inter alia*, дека Државниот завод за геодетски работи ги запишува сопственичките права на недвижности.

ПРАВО

I. ВОВЕДНА ЗАБЕЛЕШКА

66. На почеток, Судот забележува дека информацијата дека жалителот веќе го купил станот во кој живее била поднесена од жалителот а потврдена со документи од Владата по одлуката за допуштеност од 11 октомври 2001 година. Тој изразува жалење што горната информација не му била доставена пред заклучувањето на постапката по однос на допуштеноста или во рамките на роковите наведени по овие постапки.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 1 ОД ПРОТОКОЛ БР. 1

67. Жалителот тврди дека е жртва на повреда на член 1 од Протокол бр. 1, кој гласи:

“Секое физичко или правно лице има право на непречено уживање на својата сопственост. Никој нема да биде лишен од својата сопственост освен кога е тоа во јавен интерес и под услови определени со закон и општите принципи на меѓународното право.

Претходните одредби на никаков начин не го спречуваат правото на државата да ги примени оние закони кои се неопходни за да се контролира користењето на сопственоста, согласно на општите интереси или да се обезбеди плаќање на даноците или други придонеси или парични казни.”

A. Поднесоци на страните

1. Жалителот

68. Жалителот се жали врз основа на член 1 од Протокол бр. 1 дека одлуките на Министерството за одбрана и на Врховниот суд го лишиле од правото да купи стан по повластена цена. Тој смета дека член 1 од Протокол бр. 1 е применлив во случајот. Како воено лице тој морал да издвојува 4.5-6% од својата плата за изградба на воени станови додека цивилите морале да издвојуваат само 2-4% за изградба на “општествени станови”. Дополнително, 50% од неговата месечна кирија била плаќана на цивилната заедница за домување (“СИЗ”). Од тие

причини, тој имал “легитимно очекување” да го купи станот по намалена цена.

69. Жалителот укажа на фактот дека тој не можел разумно да предвиди дека Социјалистичка Федеративна Република Југославија (“СФРЈ”) ќе се распадне и дека тој ќе биде лишен од правото да го купи станот по намалена цена, за разлика од други поранешни воени лица кои го оствариле тоа право. Тој посочи дека немало разлика помеѓу становите кои биле во сопственост на поранешната Југословенска војска и становите кои биле во сопственост на Извршниот совет на Социјалистичка Република Македонија, бидејќи тие сега припаѓаат на единствениот Фонд за домување во сопственост на Владата на Република Македонија. Дали лицето било воено лице или не, бил единствениот основ за стекнување на правото да се купи стан од овој единствен фонд во државна сопственост по намалена цена.

70. Жалителот наведе дека според правилата за судир на закони се применува законот кој е поповолен за странката во постапката. Во неговиот случај, во судирот помеѓу З.П.С.О.С. и З.С.О.Ј.Н.А., требало да се применува вториот. Жалителот понатаму укажува дека поради постоењето на закон во сила со кој биле уредени неговите права во однос на купување на станот, т.е. З.С.О.Ј.Н.А., тој не можел да биде лишен од ова право врз основа на уредбите на Владата.

71. Жалителот забележува дека Уставниот закон за спроведување на Уставот предвидел услогласување на сите сојузни закони со Уставот од 1991 година во рок од една година. Меѓутоа, З.С.О.Ј.Н.А. бил укинат не порано од 1996 година, откако биле продадени 7.800 станови на воени лица.

72. Конечно, последниот поднесок на жалителот е дека му се заканува извршување на пресудата на Врховниот суд од 18 декември 1997 година иако тој веќе го купил станот.

2. Владата

73. Владата наведува дека член 1 од Протокол бр. 1 не може да се примени на конкретниот случај. Не би можело да се смета дека жалителот имал “легитимно очекување” да го купи станот по пониска цена врз основ на тоа што плаќал месечни придонеси за изградба на воени станови и за урбано планирање. Овие придонеси ги плаќале сите граѓани на поранешна Југославија врз солидарна основа а повеќето од нив никогаш немале привилегија да живеат во “општествени или воени станови” и да ги купат. Цените на стоките кои подлежат на продажба во комерцијални активности не потпаѓаат под делокругот на член 1 од Протокол бр. 1 од Конвенцијата. Државата немала никаква обврска, според овој член, да му помогне на приватно лице да стекне добра по намалена цена.

74. Земајќи го предвид фактот дека продажбата на станот инволвирала

договорен однос помеѓу жалителот и државата, и дека единственото прашање за договарање во овој случај било прашањето за цената, Владата сметала дека член 1 од Протокол бр. 1 не може да се примени на фактичката состојба. Во секој случај, жалителот имал право според З.П.С.О.С., закон донесен од Република Македонија, да го купи станот во кој живеел како станар.

75. Владата наведува дека Република Македонија, како независна држава, имала слобода да ги прифати само оние сојузни закони кои биле неопходни за функционирањето на државата. З.С.О.Ј.Н.А., закон на поранешната федерација, бил укинат со одлука на Уставниот суд заради неусогласеноста со Уставот од 1991 година. Уредбите на Владата донесени во врска со условите за продажба на становите пренесени од поранешната Југословенската војска исто така биле укинати.

76. Во секој случај, З.С.О.Ј.Н.А. не можел да се примени во случајот на жалителот. Иако тој бил поранешно воено лице, З.С.О.Ј.Н.А. не ја обврзувал Владата да му го продаде станот по пониска цена во висина на неговите придонеси за изградба на воените станови и урбано планирање бидејќи неговиот стан не бил сопственост на поранешната Југословенска армија.

77. Понатаму, Владата наведува дека жалителот со своја волја ја прифатил замената на становите бидејќи нашол работа во Скопје како цивилен пилот; со тоа тој доброволно ја прифатил промената во сопственоста и различните статутарни правила за сопственост што произлегле од тоа.

78. На крај, во своето најново обраќање Владата наведува дека жалителот веќе го купил станот, на тој начин станувајќи негов сопственик. Таа посочува дека “мирното уживање во имотот” во рамките на значењето на член 1 од Протокол бр. 1 не ја вклучува цената на добрата што подлежат на продажба во трговски активности.

Б. Оценка на Судот

79. Судот забележува дека жалителот всушност станал сопственик на станот. Од расположивите информации, не произлегува дека понатамошната сопственост на жалителот е загрозена. Ставот на Владата, како одраз на одлуката на Врховниот суд од 16 октомври 1997 година, е дека тој немал право да го купи станот по пониска цена. Во суштина случајот се однесува на цената што важи за купувањето и во најлош случај жалителот го презема ризикот да треба да ја плати разликата. Владата навела дека тоа не потпаѓа во рамките на член 1 од Протокол бр. 1.

80. Судот повторува дека концептот на “имот” во член 1 од Протокол бр. 1 има самостојно значење и дека член 1 од Протокол бр. 1 во суштина го гарантира правото на сопственост (види пресуда *Marckx v. Belgium*,

од 13 јуни 1979 година, серија А бр. 31, стр. 27-28, т. 63). “Имот” во рамките на значењето на горната одредба може да биде или “постоен имот” или побарување, во однос за кое жалителот може да тврди дека има барем “легитимно очекување” да се здобие со ефективно уживање на имотното право (види пресуда *Pine Valley developments v. Ireland* од 29 ноември 1991 година, серија А бр. 222, стр. 23, т. 51). “Легитимното очекување” може исто така да ги опфати и условите за стекнување или уживање на имотните права. На пример, во случајот со *Pine Valley* (наведен погоре), Судот утврди дека легитимното очекување прилегло од издадената рамковна градежна дозвола, врз основа на што компаниите жалители го купиле земјиштето со цел негово урбанизирање. Градежната дозвола, која подоцна била поништена со што урбанизирањето на земјиштето било оневозможено, била “составен дел на правото на сопственост на компаниите жалители”. Слично, кога жалителот закупил земјиште за период од 22 години за годишна земјишна рента со можност за обновување на договорот за закупот за дополнителен период по истекот на рокот за закуп, и на сопствен трошок на земјиштето изградил објекти за издавање под наем, Судот утврдил дека во случајот мора да се смета дека тој имал барем “легитимно очекување” за операционализација на моќноста за продолжување на закупот и дека тоа морало да се смета, за целите на член 1 од Протокол бр. 1 како “дел од имотните права што му биле дадени ... согласно договорот за закуп” (*Stretch v. the United Kingdom* бр. 44277/98, т. 35, 24 јуни 2003 година).

81. Навраќајќи се на сегашниот случај, Судот потсетува дека во 1996 година, по одлуките на Општинскиот суд и на Апелациониот суд во негова полза, жалителот го купил од Владата станот во кој живеел по пониска цена согласно одредбите од З.О.С.Ј.Н.А.

82. Судот нотира дека З.О.С.Ј.Н.А. бил сојузен закон што останал во сила во државата се до неговото укинување во 1996 година. Тој предвидувал услови за продажба на станови дадени на користење од поранешната Југословенска армија на воени лица, давајќи им право на да ги купат станите по поповолна цена, од која требало да се одземат месечни придонеси платени на фондот за домување на поранешната војска. Овие поповолни услови за купување требало да се применат во однос на сите станови, без оглед на тоа кој формално ги поседува (Сојузната армија или други органи на Државата), а Армијата имала обврска да ја покрие разликата во цената за станите што биле во сопственост на други органи на државата (види т. 14 и 43-46 погоре).

83. Подоцна, по укинувањето на С.П.О.В.П.Н.Т.Р.М., македонското Министерство за одбрана се чини ги наследило сите права и обврски што ги имала поранешната Југословенска војска на територијата на Република Македонија, вклучувајќи ја и продажбата на воените станови на воени лица според привилегираните услови од З.О.С.Ј.Н.А. (види т. 16 и 47-49 погоре). Иако С.П.О.В.П.Н.Т.Р.М. и Уредбата на Владата за негово спроведување (У.П.Д.С.Ф.Н.Ј.А.) не наметнале експлицитна обврска за надоместување на разликата во цената за станите што

припаѓале на органите на Државата а не се на Армијата (види т.45 погоре), Министерството за одбрана не секогаш во праксата ја применувало дистинкцијата. Така, во 1992 година Министерството за одбрана заменило дваесет од своите станове за шест станове што биле сопственост на Државниот фонд за домување, а во кои живееле воени лица, со што тие можеле да се продадат според привилегираните услови од З.О.С.Ј.Н.А. (види т. 17 погоре). Од последното, Судот заклучува дека за шесте станове Министерството за одбрана се согласило да ја преземе обврската за исплата на разликата во цената за нивната продажба по намалена цена. Владата не дала никакви детали во однос на критериумите за наведената замена на становите.

84. Понатаму, Судот забележува дека во 1996 година Уставниот суд ги укинал З.О.С.Ј.Н.А. и У.П.Д.С.Ф.Н.Ј.А. без ретроактивно дејство (види т. 19 погоре). Со тоа, Уставниот суд имплицитно ги одобрил сите купувања на станове по привилегирана цена што се случиле пред донесувањето на одлуката на Уставниот суд. Судот забележува дека жалителот го купил станот во кој живеел по намалена цена пред да биде донесена одлуката на Уставниот суд. Тој го склучил купопродажниот договор со Владата на 17 април 1996 година, а истиот е одобрен од суд на 15 мај 1996 година, додека одлуката на Уставниот суд била донесена на 26 јуни 1996 година (види т. 19 и 28 погоре).

85. Во околностите, земајќи ги предвид претходно платените придонеси на жалителот и тогашните спогодби во сила, Судот цени дека може да се смета дека жалителот имал “легитимно очекување” купувањето на станот да биде по намалена цена.

86. Меѓутоа и покрај “легитимното очекување”, во 1997 година Врховниот суд оценил дека жалителот нема право на купување по намалена цена, во основа бидејќи не сметал дека Република Македонија ги наследила обврските од поранешната Југословенска војска. Иако Судот има само ограничена моќ за постапување по наводни формални грешки во утврдувањето на фактичката состојба или примената на законот кои ги направиле националните судови, на кои примарно им припаѓа задачата да го толкуваат и применат националното право (види, најново, пресудата *Korecky v. Slovakia* (GC) , бр. 44912/98, од 28 септември 2004 година, т. 56, ECHR 2004-...), тој смета дека одлуката на Врховниот суд, без било какво објаснување, не ја земала предвид претходната постоечка правна позиција и практика (види, *mutatis mutandis*, *Iatridis v. Greece* (GC), бр. 31107/96, став 58, ECHR 1999-II).

87. Како резултат на таа одлука привилегираните услови во однос на купувањето на станот од страна на жалителот, очигледно престанале да постојат и од него можело да се бара да плати дополнителна сума пари. Тоа може да се смета за неоправдано попречување на мирното уживање на жалителот во неговиот имот, па од тие причини постои повреда на член 1 од Протокол бр. 1.

III. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 14 ОД КОНВЕНЦИЈАТА ЗАЕДНО СО ЧЛЕН 1 ОД ПРОТОКОЛ БР. 1

88. Жалителот се жали дека бил дискриминиран во споредба со некои други поранешни воени лица кои купиле станови по пониска цена, иако истите не биле сопственост на поранешната Југословенска армија, повикувајќи се на член 14 од Конвенцијата во врска со член 1 од Протокол бр. 1.

Член 14 предвидува:

“Уживањето на правата и слободите признати со оваа Конвенцијата ќе се осигура без дискриминација по било кој основ како пол, раса, боја, јазик, вероисповест, политичко или друго убедување, национално или социјално потекло, поврзаност со национално малцинство, имот, раѓање или друг статус.”

89. Имајќи ја предвид констатацијата дека во случајот постои повреда на правото на жалителот на мирно уживање во својот имот (види т. 79-87 погоре), Судот не смета дека е неопходно да се испитаа наводите за повреда на член 14 од Конвенцијата заедно со член 1 од Протокол бр. 1.

IV. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

90. Член 41 од Конвенцијата предвидува:

“Ако Судот утврди дека имало повреда на Конвенцијата или на нејзиниот Протокол, и ако домашното право на односната Договорна страна дозволува само делумна репарација, Судот, ако е неопходно, ќе обезбеди правична отштета на оштетената страна.”

A. Штета

91. Жалителот бара вкупно 1.426.222 МКД на име надомест на материјална штета. Во однос на нематеријална штета, тој бара од 70.000 до 150.000 ДЕМ, оставајќи на Судот да го определи точниот износ.

92. Владата укажа дека жалителот веќе го купил станот по намалена цена во 1996 година.

93. Имајќи ги предвид исклучителните околности на случајот, особено фактот дека спорната пресуда на Врховниот суд никогаш не била спроведена од страна на Владата, Судот смета дека самото утврдување на повреда претставува доволен надомес за било која штета во овој случај.

Б. Трошоци и расходи

94. Жалителот тврди дека потрошил 610 ЕУР за надомест и трошоци на својот правен застапник, и 1.500 ДЕМ за превод, испраќање по пошта и други административни трошоци. Меѓутоа, за тоа не е поднесен никаков документиран доказ.

95. Владата не коментираше.

96. Според праксата на Судот, жалителот има право на надомест на трошоците и расходите само ако се покаже дека истите се навистина и неопходно направени, а биле разумни во однос на износот (види, меѓу друго, *Nikolova v. Bulgaria* (GC), бр. 31195/96, т. 79, ECHR 1999-II).

97. Бидејќи жалителот не доставил документиран доказ кои илустрираат дека истиот направил некакви трошоци и расходи (сметки, изјави за хонорар, договор за застапување, итн.), Судот не доделува никаква сума во тој поглед.

ОД ТИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ ЕДНОГЛАСНО

1. Утврди дека имало повреда на член 1 од Протокол бр. 1;
2. Утврди дека не е неопходно да се испитува дали имало повреда на член 14 од Конвенцијата во врска со член 1 од Протокол бр.1;
3. Утврди дека констатирањето на повреда претставува само по себе доволна правична отштета за било која штета претрпена од жалителот;
4. Го отфрла останатиот дел од барањето на жалителот за надомест на штета.

Изготвено на англиски јазик, а објавено во писмена форма на 24 февруари 2005 година, согласно член 77 ставови 2 и 3 од Правилникот на Судот.

Vincent Berger
Секретар

Boštjan M. Zupančič
Претседател